

Diakonissa-
laitos

Tavoitteena vaikuttavaa päihdepolitiikkaa

Ihmisarvoinen elämä kuuluu myös päihderiippuvuutta sairastaville. Huumeiden käyttöympäristö on muuttunut paljon viime vuosina, eikä lainsäädäntö ole enää ajan tasalla. Päihdepalvelujärjestelmä ei ole pystynyt vastaamaan lisääntyneeseen hoidon tarpeeseen. Suomessa huumeiden käyttö on lisääntymässä, ja nuorten huume-kuolemista Suomi on Euroopan kärkimaita.

Kaikkien riippuvuuksien hoitoa pitää tukea, mutta akuutein on huumeriippuvuushoito. Päihderiippuvuutta sairastavat tarvitsevat hoitoa, joka huomioi sairauden kroonisen luonteen. Toimenpiteitä tarvitaan etenkin nuorten huume-kuolemien ehkäisemiseksi.

Rohkeasti
ihmisarvon
puolesta

Mihin haluamme muutoksen?

Tavoitteet

- 1. SOTE-palveluiden pirstaleisuus ja koordinaation puute päihde- ja mielenterveys sairauksista kärsivien hoidossa aiheuttaa merkittäviä ongelmia hoitoon hakeutumisessa, hoitoon pääsyssä ja hoidossa pysymisessä.** Tämä näkyy kaikkein heikoimmassa asemassa olevien päihde- ja mielenterveys sairauksista kärsivien ihmisten lisääntymisenä erityisesti katu ympäristössä. Kohderyhmä jää helposti lakisäästeisten palveluiden ulkopuolelle. Tämä on yhteiskunnalle erittäin kallista inhimillisen kärsimyksen lisäksi. Hyvinvointialueilla tulisi olla rinnalla kulkeva palveluohjaaja, jonka vastuulla on yksittäisen asiakkaan hoitopolun varmistaminen.
- 2. Riippuvuussairauksien krooninen luonne pitää ymmärtää.** Näiden sairauksien hoitaminen on vaikuttavaa ja edullisempaa kuin hoitamatta jättäminen. Riippuvuushäiriöisten ihmisten hoito on aliresursoitua, mikä johtuu pitkälti arvopohjasta. Riippuvuushäiriöiden kroonista luonnetta ei aina ymmärretä ja lisäksi niitä pidetään itse aiheutettuina sairauksina. Riippuvuussairaudesta toipuminen vie vuosia ja vaatii säännöllistä tai toistuvaa hoitoa.
- 3. Päihdepalveluihin tulee voida hakeutua heti, kun tarve on.** Vieroitusoireiden hoito tulisi rinnastaa päivystyshoidon eli kiireellisen hoidon tarpeeseen. Hoitoon pääsyn pitkittäminen tai estäminen vaarantaa hengen ja terveyden sekä johtaa siihen, että ihminen jatkaa päihdekulttuurissa elämistä, kunnes hoitoon pääsy mahdollistetaan. Samalla ongelmat syvenevät ja riskit itsetuhoiseen käyttäytymiseen sekä rikoksen tekemiseen madaltuvat.
- 4. Lisääntyviin kannabiksen käytön ongelmiin tulee varautua ajoissa.** Kannabiksen käyttö lisääntyy kaiken aikaa erityisesti nuorten keskuudessa, eikä käytön rangais tavuus ole vähentänyt käyttöä. Suomessa päihdehoitojärjestelmä ei ole varautunut lisääntyviin kannabisongelmiin. Mikäli kannabiksen käyttöä vapautetaan Suomessa, tulee päihdehoitojärjestelmää vahvistaa.

Vaikka vain osalle käyttäjistä syntyy terveydellisiä tai sosiaalisia ongelmia, on selvää, että kokeilukäytön lisääntyminen kasvattaa ongelmien määrää yhteiskunnassa. Pelkäämään kannabista käyttävän päihderiippuvaisen on nykyään vaikea päästä hoitoon. Jotta nuoria voidaan auttaa ennen kuin ongelmat kroonistuvat ja johtavat vakavampaan päihdekierteeseen, tarvitaan kannabisongelmaan erikoistuneita matalan kynnyksen hoitomalleja.
- 5. Opioidikorvaushoidon kattavuutta, hoitoon pääsyä ja laatua tulee parantaa.** Hallitusohjelmassa ei mainita lääketieteellistä opioidikorvaushoitoa, vaikka se on tutkitusti yksi vaikuttavimmista päihdehoidoista. Opioidikorvaushoito puolittaa hoidossa olevien kuolleisuuden. Korvaushoito kuuluu laissa määrätyn hoitotakuun piiriin, mutta tällä hetkellä korvaushoitoon pääsy voi kestää jopa kuusi kuukautta. Esimerkiksi Oslissa pääsee korvaushoitoon noin viikossa. Korvaushoitoyksiköitä tulee lisätä ja korvaushoitoon pääsyn kynnystä mataltaa. Korvaushoitokäytännöt eri puolella Suomea ovat vaihtelevia ja siksi myös hoitokäytäntöjä tulisi kehittää.

6. Valvottu käyttötilakokeilu tulee käynnistää ja mahdollistaa tiloissa matalan kynnyksen korvaushoitoarvion aloitus. Valvotun huumeiden käyttötilan tarkoitus on auttaa etenkin avun ulkopuolella eläviä ihmisiä terveyspalveluiden piiriin, mahdollistaa turvallinen huumeiden käyttö ja ennaltaehkäistä huumekuolemia. Valvotut käyttötilat tarjoavat myös lukuisia muita palveluja. Valvotun käyttötilan kustannukset tulevat moninkertaisesti takaisin. Vain yhden vaikeaksi äityneen pistosinfektion hoitokulut erikoissairaanhoidossa ovat kymmeniätuhansia euroja, ja tehohoitoa vaativan infektion hoidon hinta lähtee 50 000 eurosta ylöspäin. Lisäksi käyttötila mahdollistaa nopean tiedonlevityksen huumeidenkäyttäjille, jos uhkakuvat esimerkiksi heroiinin tai fentaanin rantautumisesta toteutuvat.

7. Rangaistusten tilalle on tarjottava hoidollisia ratkaisuja, kuten terveydenhuoltolain uudistamisessa on jo ehdotettu. Tämän lisäksi resursseja tulee suunnata laadukkaaseen päihdehoitoon. Vankila ei ole hoitopaikka. Suljetussa laitoksessa vankilavuorokauden hinta on yli 200 euroa, eli kolmen kuukauden vankilajakson hintalapuksi

tulee noin 18 000 €, millä saisi jo runsaasti laadukasta päihdehoitoa. On laajalti tiedossa, että Suomen vankiloissa on erittäin paha päihdeongelma. Monelle päihdeongelmalliselle vangille vankilassa oleminen tarkoittaa usein päihteiden käyttöä velaksi, mikä sitoo vahvemmin rikolliseen päihdekulttuuriin ja aiheuttaa ongelmia myös vankeusajan jälkeen.

8. Taataan Asunto ensin -asumispalveluiden jatkuvuus ja kehitetään mallia edelleen. Suomi on maailman mallimaa asunnottomuuden ehkäisyssä juuri Asunto ensin -mallin vuoksi. Malli ei kuitenkaan voi toteutua, jos kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tuotantoa ei lisätä, samoin kuin asumisen tukea ja asumisneuvontaa. Kaikissa palveluissa tulee lähteä asumisen ensisijaisuudesta, sillä ilman kotia on vaikea kuntoutua. Toimivaan päihdehoitoon sekä siihen kuuluvien asumispalveluiden kehittämiseen on panostettava. Vankilasta vapautuville tulee olla asunto, johon kotiutua. Vapautuvista vangeista kolmasosa vapautuu kadulle ja puolet syyllistyy uusintarikollisuuteen.

LISÄTIETOA

Miinukka Tuominen-Hakoila

vaikuttamistyön päällikkö
miinukka.tuominen-hakoila@hdl.fi
040 705 8256

Jarmo Kantonen

lääketieteellinen johtaja
jarmo.kantonen@hdl.fi
040 535 6730

Robert Koski

projektipäällikkö, Tukialus-hanke
robert.koski@hdl.fi
050 594 5293

WWW.HDL.FI

**Diakonissa-
laitos**

**Rohkeasti
ihmisarvon
puolesta**